

Hvilke helseskader gir helkroppsvibrasjon? *Kartlegging av helikopterpiloters arbeidsmiljø*

Jan Ivar Kåsin - 2010

Ver 3

EU's vibrasjonsdirektiv 2002:

Vibrasjonsdirektivet skal hovedsakelig beskytte mot skade på ryggstøtten og nervevev i tilknytning til ryggstøtten => forhindre ryggmerter => redusere sykefravær og varig yrkesskade => redusere enorme kostnader for alle EU land.

Implementert av Arbeidstilsynet i Juli. 2005, men gjelder ikke for flygende personell ennå.

Forskrift om vern mot mekaniske vibrasjoner

Tiltaksverdiene for den daglige eksponeringen (A(8)): 0,5 m/s² .

Grenseverdiene for den daglige eksponeringen (A(8)): 1,1 m/s² .

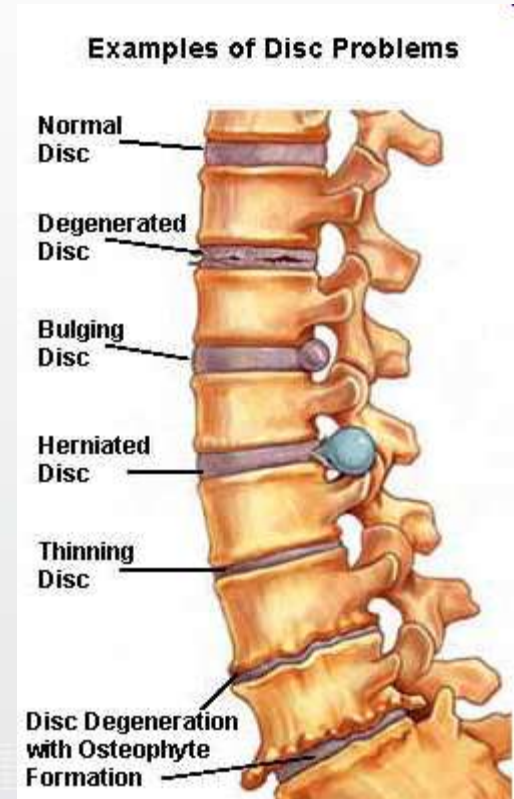

-Ryggsmerter: -skiveprolaps
-degenerering av mellomvirvelskivene
-utmattelse i ryggmuskulatur

Risikofaktorer:

Risikovurdering i forskrift → Vibrasjonspåvirkning
Sittestilling

- Fysisk stress
- Psykisk stress
- Overvekt
- Dårlig treningstilstand
- Røykende

Vibroacoustic Disease

Metode

S92A
LN-ONN / LN-ONU

Super Puma - L2
LN-ONI

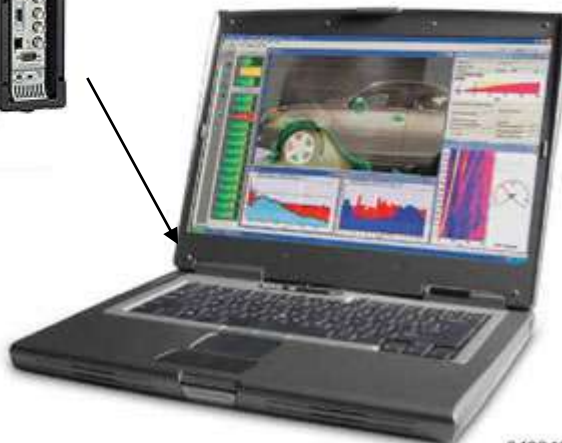

Metode

Helkroppsvibrasjonsmålinger iht.
ISO 2631-1 (1997)

“Front end”

040246

Triakselerometer

Laptop med Pulse 12.6 opptak og
analyse programvare fra Brüel &
Kjær (Danmark).

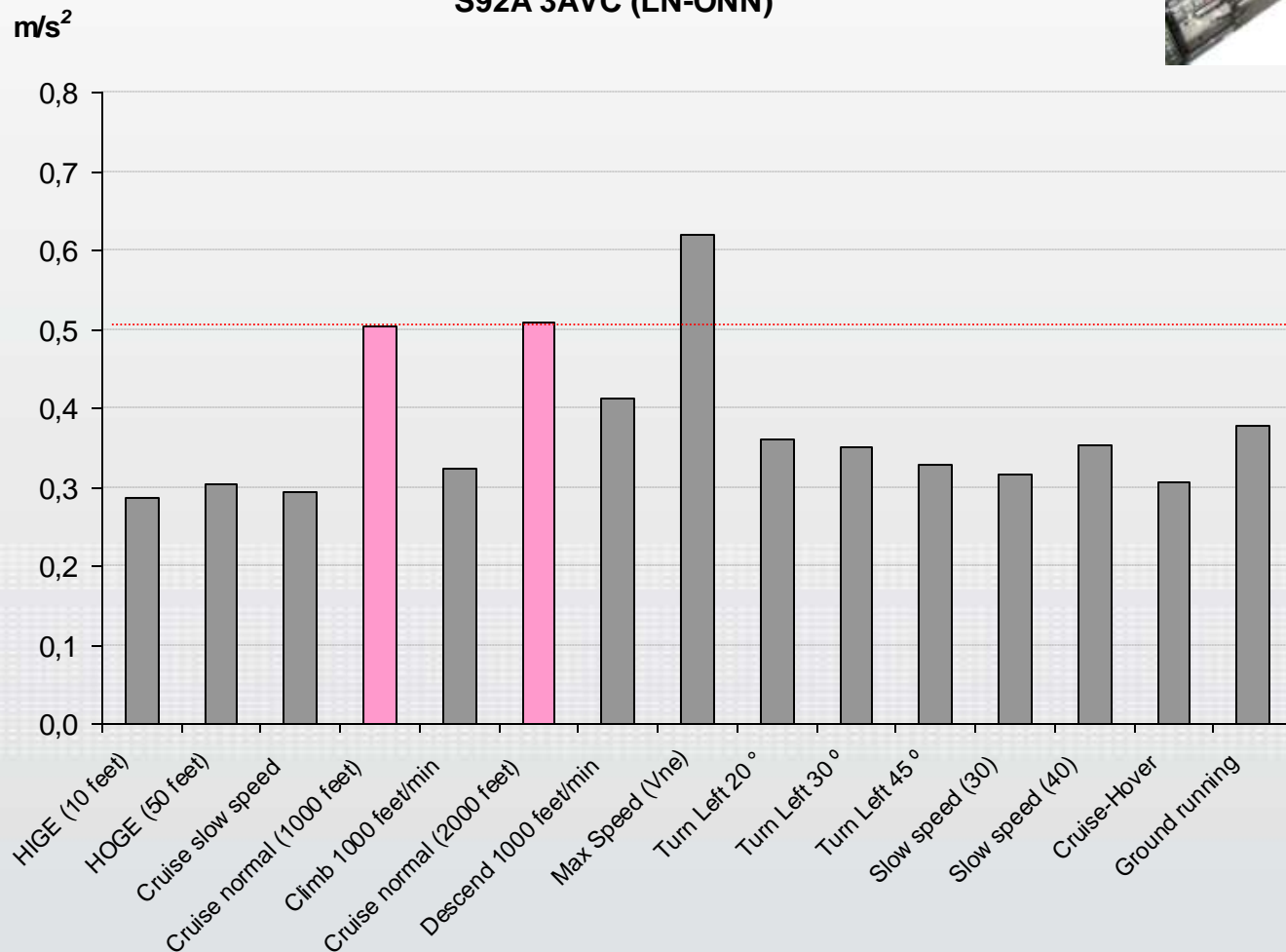
Metode

Profiler	Hastighet (knop)
HIGE (10 feet)	X
HOGE (50 feet)	X
Cruise slow speed	100
Cruise normal speed (1000 feet)	145
Climb 1000 feet/min	110
Cruise normal speed (2000 feet)	145
Descend 1000 feet/min	100
Max Speed	150
Turn Left 20	100
Turn Left 30 °	100
Turn Left 45 °	80
Slow speed (30)	30
Slow speed (40)	40
Cruise-Hover	70-0
Ground running	X

Resultat

S92A 3AVC (LN-ONN)

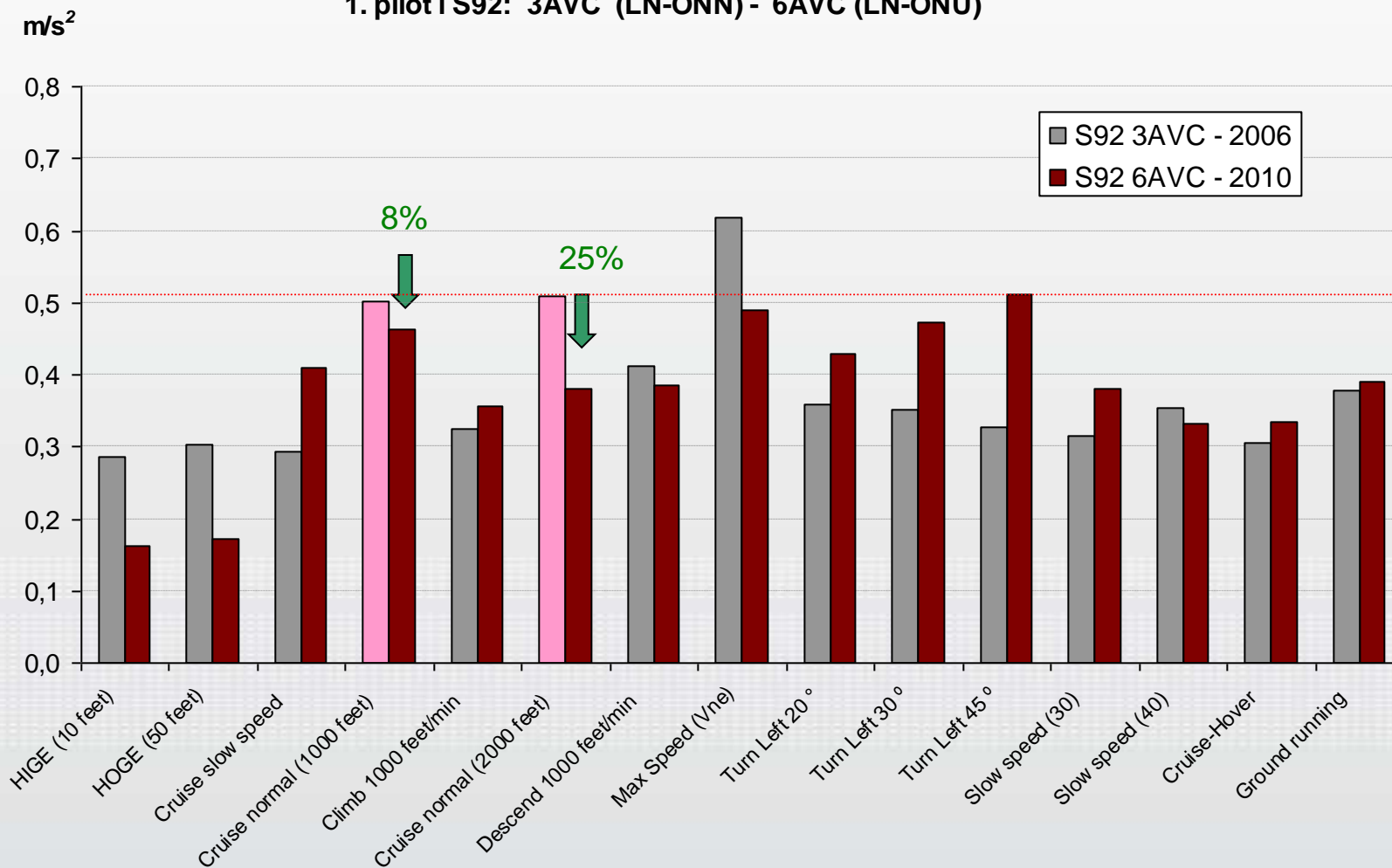

Alle målinger i Z-akse

Resultat

1. pilot i S92: 3AVC (LN-ONN) - 6AVC (LN-ONU)

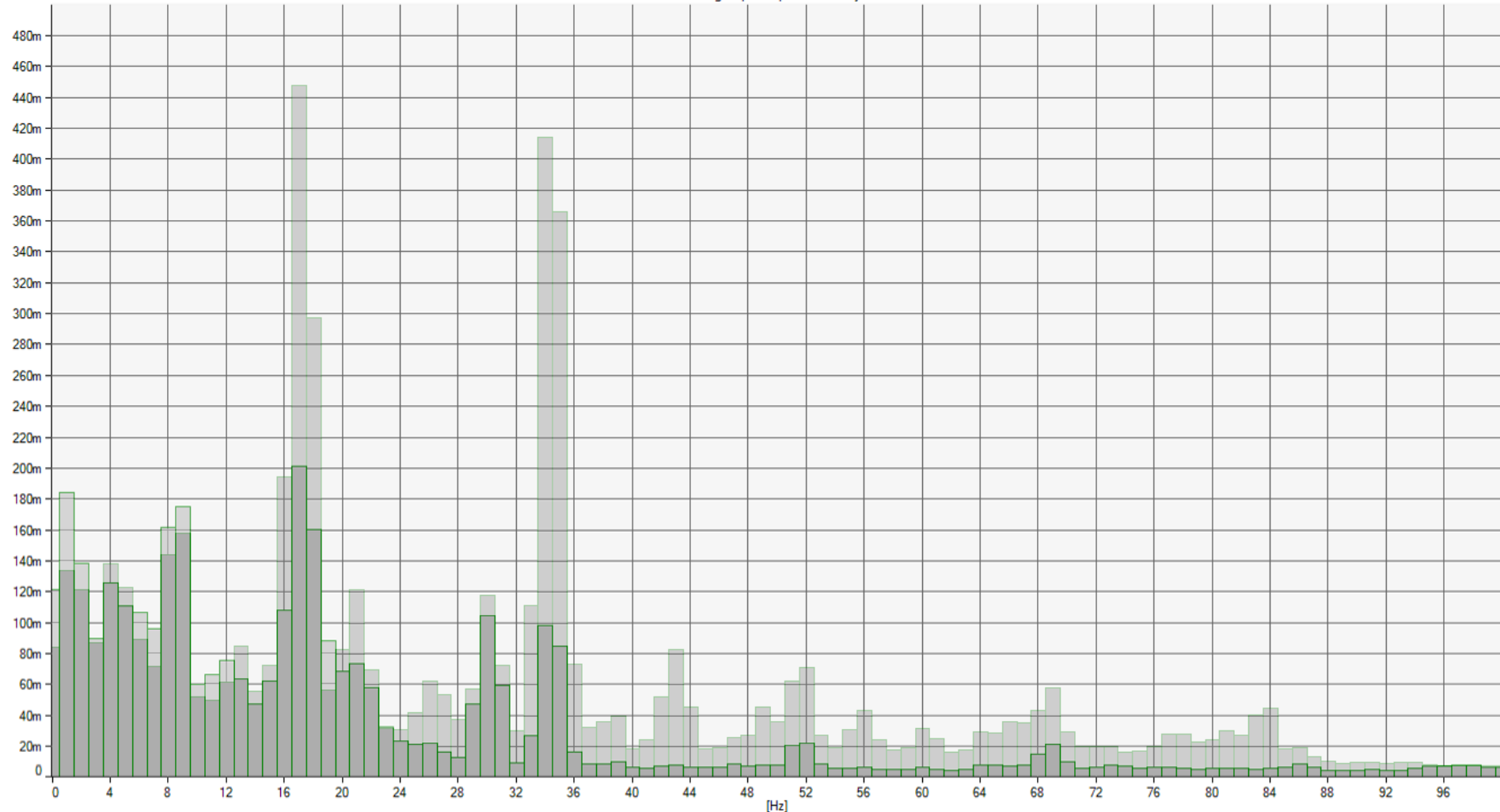

Resultat

[m/s²]

Autospectrum(z-old1) - Input
Working : Input : Input : FFT Analyzer

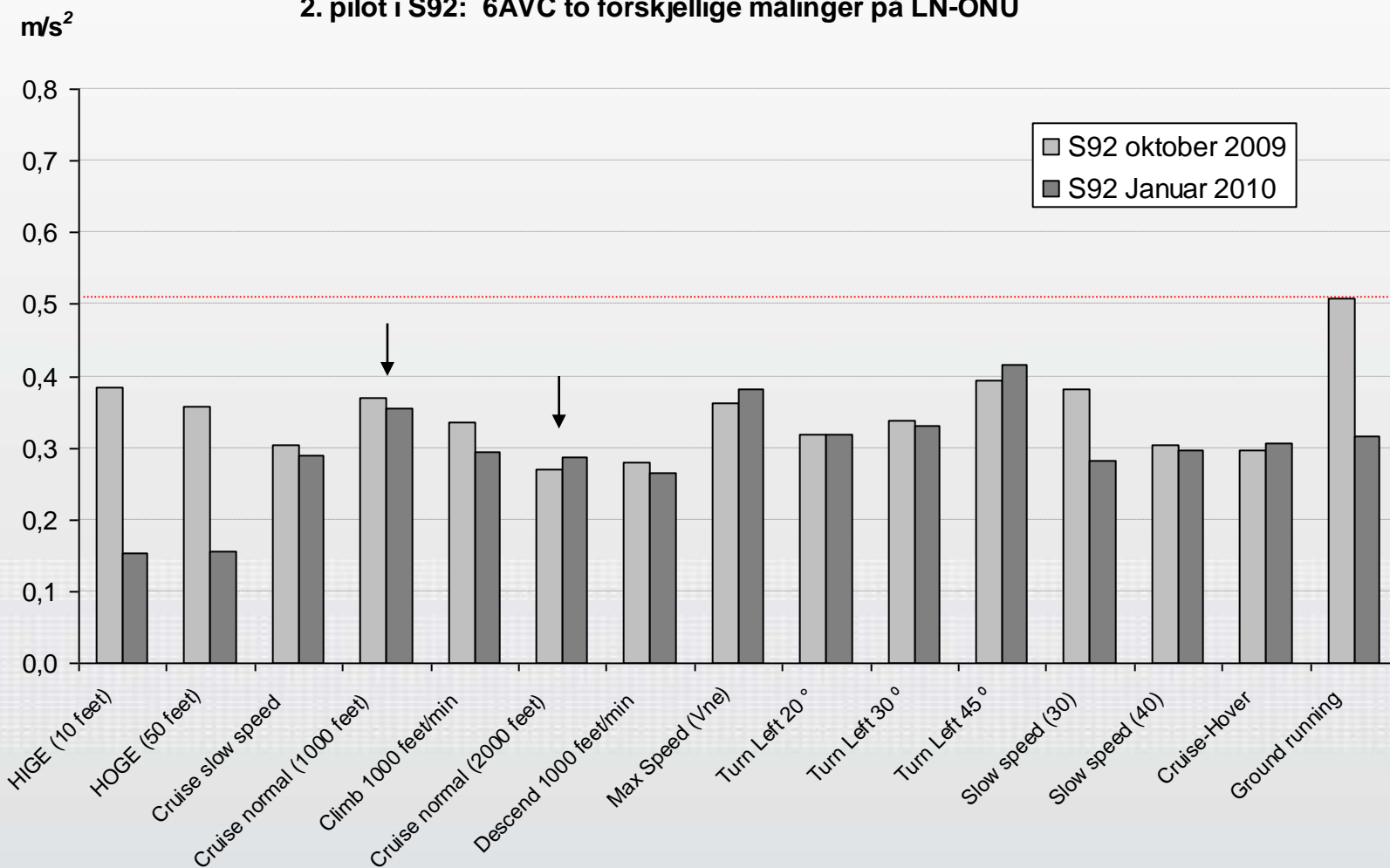

S92A - 3AVC / 6AVC : cruise normal 145 kt 2000 feet – FFT 0-100Hz

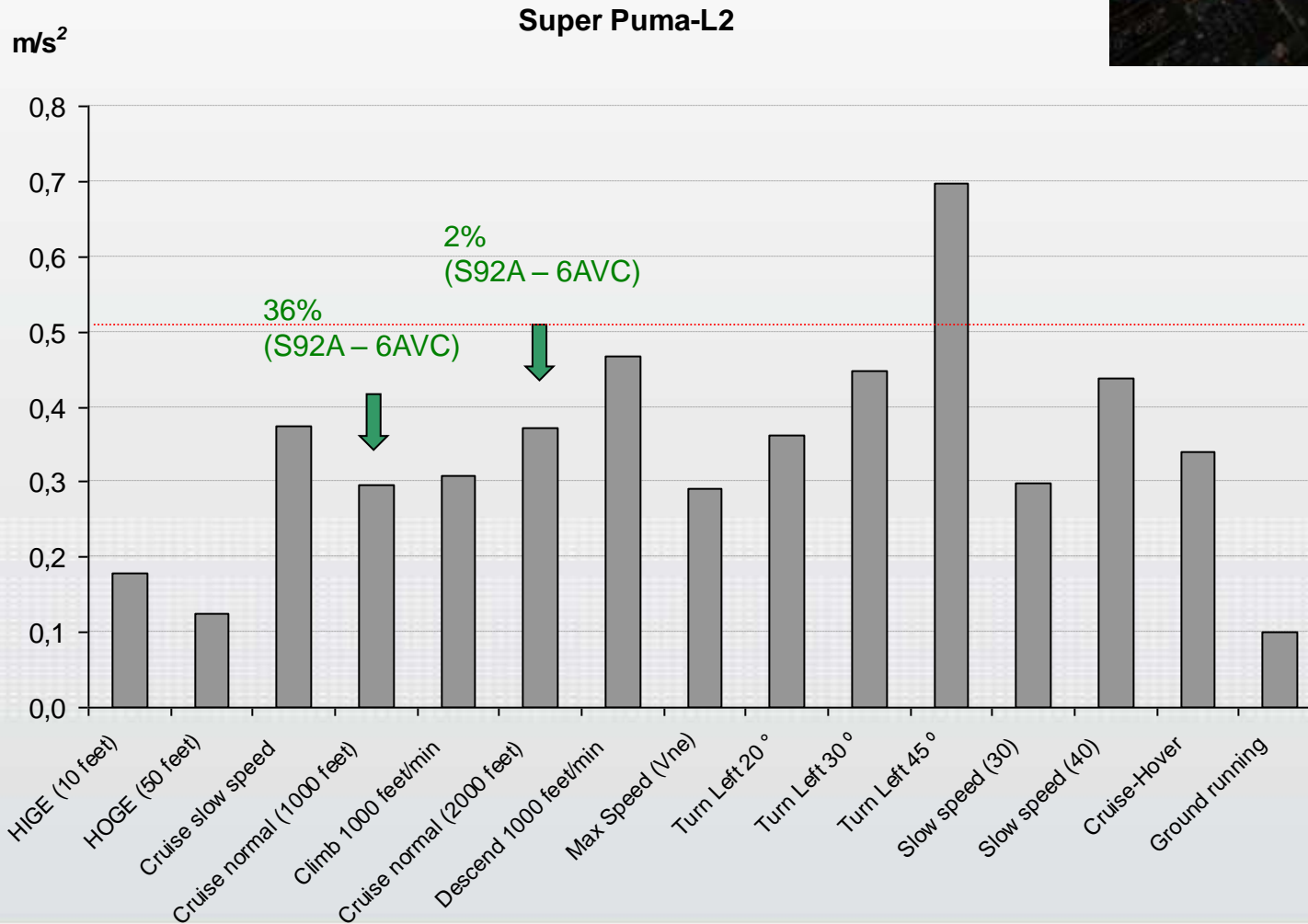
Resultat

2. pilot i S92: 6AVC to forskjellige målinger på LN-ONU

Resultat

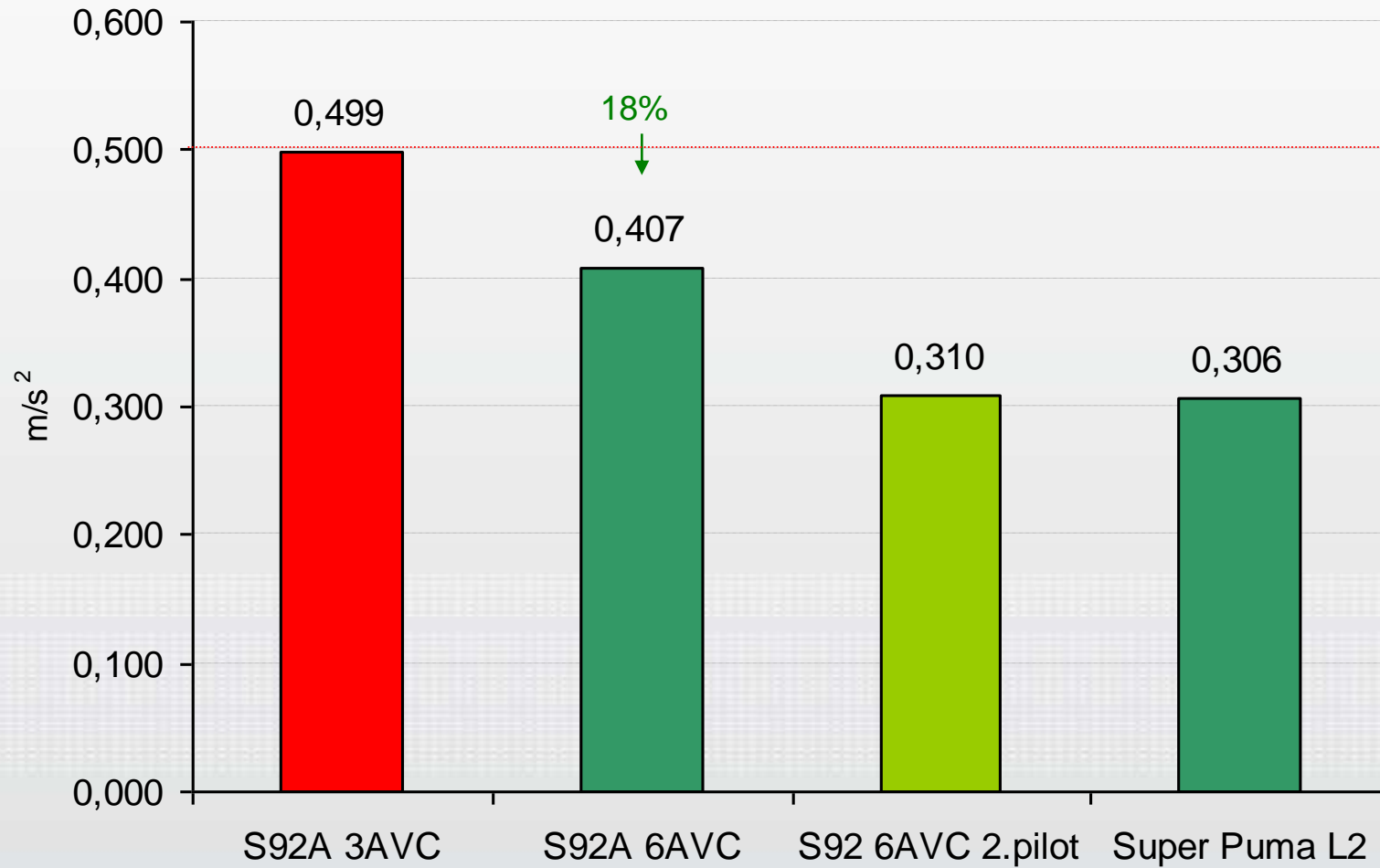
$$\sqrt{RMS^2 \times \left(\frac{t_1}{T}\right) + RMS^2 \times \left(\frac{t_2}{T}\right) + RMS^2 \times \left(\frac{t_n}{T}\right)}$$

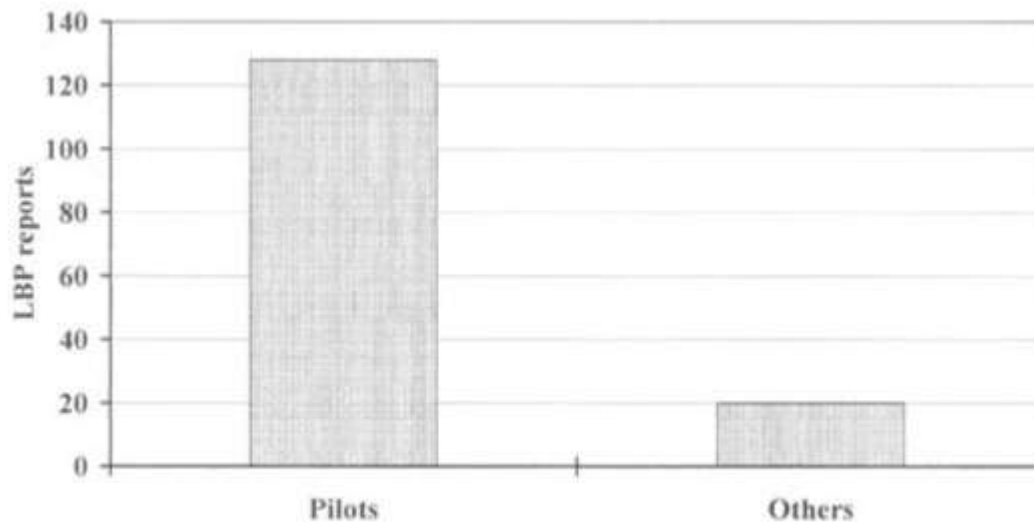
Resultat

<i>Profil</i>	<i>Serie (offshore)</i>
HIGE 10 feet	5
HOGE 50 feet	5
Cruise slow	20
Cruise normal 1000 feet	20
Climb 1000 feet / min	20
Cruise normal 2000 feet	160
Descend 1000 feet / min	25
Max Speed	160
Turn Left 20	10
Turn Left 30 °	5
Turn Left 45 °	
Slow speed 30	
Slow speed 40	10
Cruise-Hoover	
Ground Running	40
SUM A(8)	480

Resultat

Fig. 7. Number of LBP reports among pilots and other crewmembers.
n = 105

8 mnd prospective

Low back pain in Norwegian helicopter aircrew.

Hansen OB, Wagstaff AS.

Aviat Space Environ Med. 2001 Mar;72(3):161-4.

Association between sitting and occupational LBP Lis AM, Black KM, Korn H, Nordin M,
Occupational and Industrial Ortopaedic Center, New York, USA: REVIEW

Ugunstig sittestilling alene er assosiert med LBP.

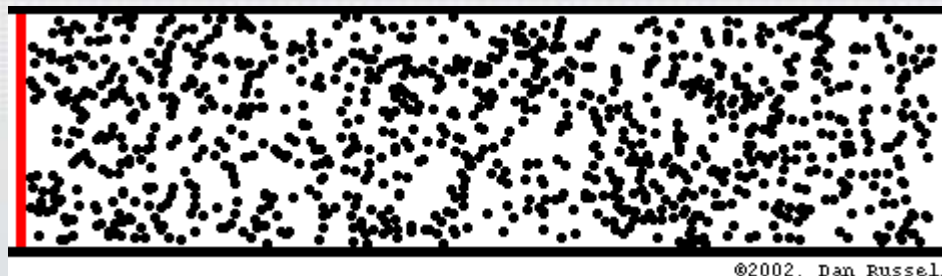
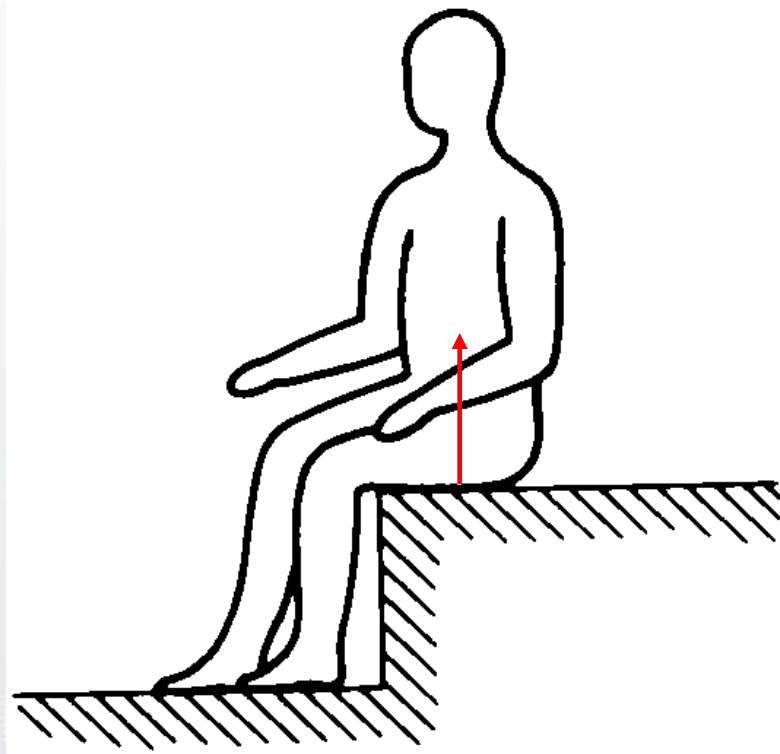
Hvis en kombinerer ugunstig sittestilling med helkroppsvibrasjoner øker sjansen for å få LBP.

Blant ulike yrkesgrupper er det Helikopterpiloter som tydeligst assosieres med LBP.

Studier viser at det er ikke er mulig å bestemme om LBP skyldes sittestilling, vibrasjon eller en kombinasjon (*M Futatsuka et al*)

Det er ingen studier som viser et tydelig dose-respons-forhold mellom vibrasjon og LBP

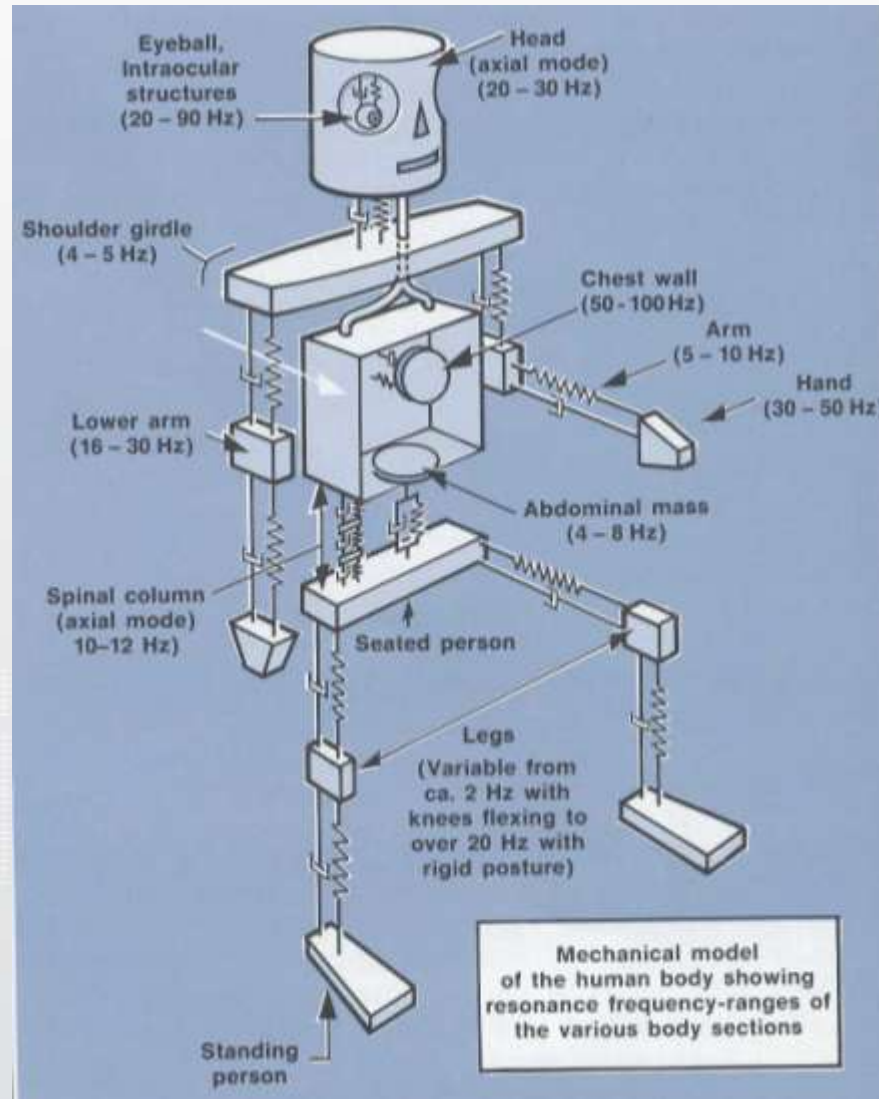

©2002, Dan Russell

[Chinook](#)

Vibroacoustic disease

Portugisisk forskergruppe har studert effekter av lavfrekvent støy og vibrasjon i mer enn 25 år.

36 artikler er publisert om "Vibroacoustic disease" på PubMed.

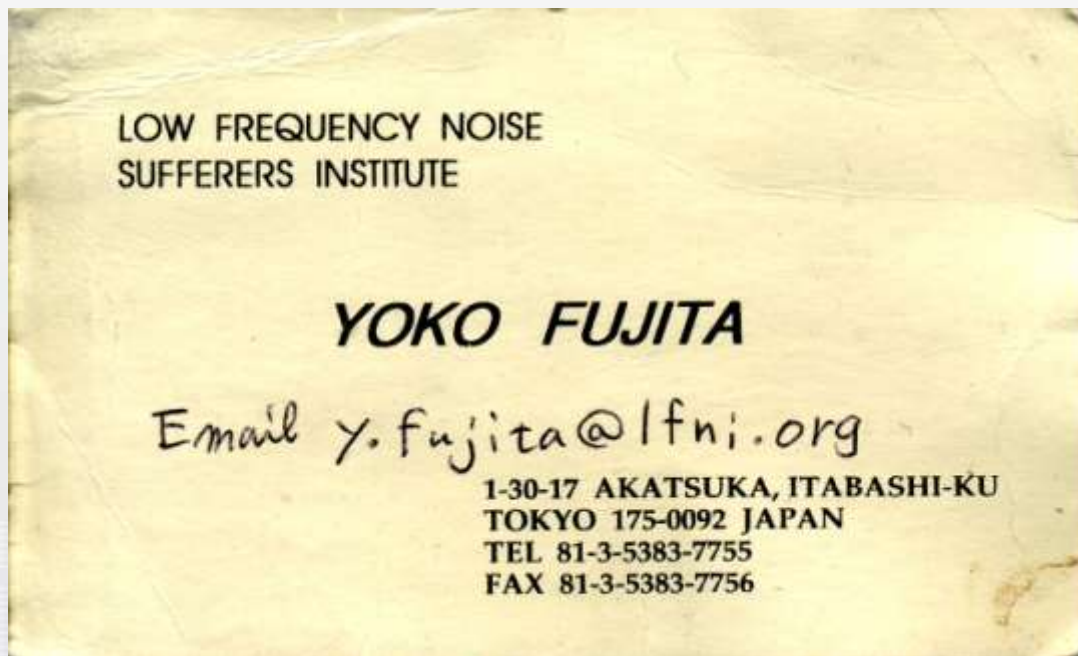
"Vibroacoustic disease" gir 8990 treff i

Det tydeligste tegnet på Vibroacoustic disease er *Fortykkelse i hjerteposen*.
-psykiske effekter: depresjoner, økt irritabilitet/agressivitet, isolering, redusert kognitiv ferdighet.¹⁾

Resultatene har aldri vært etterprøvd

Flere fagmiljøer vil ikke anerkjenne diagnosen

¹⁾ *Vibroacoustic disease*, N.A.A. Castelo Branco, M. Alves-Pereira

Akutt effekt av lavfrekvent støy og vibrasjon.

Hypotese

En akutt påvirkning av lavfrekvent støy og vibrasjon som medfører en negativ helseeffekt på lang sikt, kan aktivere sensitive biomarkører som reflekterer:

- betennelse
- endotelcelle-aktivering
- kogsalsjons aktivering

Resultat

Ingen positive funn ved en akutt eksponering i 3,5 t i et Sea King helikopter

A helicopter flight does not induce significant changes in systemic biomarker profiles

JAN IVAR KÅSIN, JOHN KJEKSHUS, PÅL AUKRUST, TOM EIRIK MOLLNES & ANTHONY WAGSTAFF

Scandinavian Journal of Clinical & Laboratory Investigation, Juli 2009

Langtidseffekt av lavfrekvent støy og vibrasjon og effekter på perikard og lungevev.

Hypotese

Helikopterpiloter med >5000 timer får fortykket perikard og/eller flekkvis fibrosedannelse på lungevev (vibroacoustic disease)

Metode

30 helikopterpiloter skal undersøkes vha. CT m
30 aldermatchede kontroller

Prosjektleder: Jan Ivar Kåsin
jik@flymed.no

Praktisk betydning

Kan påvirke direktiv og forskrifter som sier noe om hvor mye vibrasjon en får lov til å utsette seg for.

Kan føre til restriksjoner for hvor lenge en får lov til å fly per dag eller per år

Produsenter må kanskje fokusere mer på å redusere støy og vibrasjon ved design av nye typer helikopter.

Bakgrunn

Helikopteroperasjoner foregår normalt ikke høyere enn 10 000 fot og hypoksi er derfor ikke noe stort problem.

Et Nederlandsk Chinook helikopter nødlandet/krasj under fjelloperasjon (ca 14 000 fot) i Afghanistan. Etter ulykken var det spørsmål om hypoksi var en medvirkende årsak til hendelsen.

Vibrasjon medfører økt O_2 -forbruk.

Vibrasjon og hypoksi

Hypotese

Vibrasjonsbelastningen helikopterbesetninger utsettes for gjør dem mer utsatt for hypoksemi i høyder over 10 000 fot.

Metode

I trykkammeret, vil vi utsette personer for varierende grad av hypoksi – fra havnivå til 16 000 ft.

Samtidig blir de utsatt for vibrasjon – 17 Hz, 1.0 m/s²

Måler oksygeninnholdet (PaO₂), oksygenopptak og ventilasjon
Sammenlikner PaO₂ – med og uten vibrasjonsbelastning

Prosjektleder Tor Are Hansen

Praktisk betydning

Kan få innvirkning på operative begrensninger ved helikopteroperasjoner i store høyder.

Vil være en faktor i vurderingen av når det bør brukes oksygenutstyr ved høydeoperasjoner.

Takk for oppmerksomheten!

[Leif har noen gode råd!](#)

Jan Ivar Kåsin
Institute of Aviation Medicine
Oslo, Norway
jik@flymed.no